

Tavanomaiset varotoimet ja infektioiden torjunta asumispalveluyksiköissä

Sisällys

Tavanomaiset varotoimet ja infektioiden torjunta asumispalveluyksiköissä.....	1
1. Yleistä.....	2
2. Tavanomaiset varotoimet ja muut toimintasuositukset	2
2.1 Henkilökohtainen hygienia	2
2.2 Käsihygienia	2
2.3 Henkilösuojaimien käyttö	3
2.4 Oikeat työskentelytavat.....	3
2.5 Ympäristön puhtaudesta huolehtiminen ja siivous	4
2.6 Asuinhuoneiden ja yhteiskäytössä olevien tilojen puhtaudesta huolehtiminen	4
2.7 Pesutilojen ja saunan puhtaus.....	5
2.8 Hoitovälineiden puhtaudesta huolehtiminen	5
2.9 Hygienia pyykkien käsittelyssä	6
2.10 Ruokahuollon hygienia asumispalveluyksikössä	6
3. Varotoimitilanteet ja moniresistentin mikrobin kantajan hoito	7
3.1 Moniresistenttien mikrobin eli antibiooteille vastustuskykyisen mikrobin kantajuus	7
3.2 Influenssa ja muut hengitystieinfektiot	7
3.3 Vatsataudit.....	8
3.4 Clostridium difficile.....	8
4. Hoitoon liittyvien infektioiden seuranta ja torjunta sekä epidemioiden hallinta	8
4.1 Hoitoon liittyvät infektiot.....	8
4.2 Hoitoon liittyvien infektioiden ehkäisy	9
4.2.1 Virtsatieinfektioiden ehkäisy periaatteita:	9
4.2.2 Keuhkokuumeiden ehkäisy:.....	9
4.2.3 Ihoinfektioiden ehkäisy:	9
4.2.4 Clostridioides difficilen (antibioottiripulin) ehkäisy:	9
4.3 Epidemian tunnistaminen	9

1. Yleistä

Asumispalveluyksiköillä tarkoitetaan tässä ohjeessa ympärivuorokautista palveluasumista sekä kuntoutus- ja arviointiyksiköitä. Ohjetta voidaan hyödyntää myös kotihoidossa. Tätä ohjetta noudatetaan kaikkien asukkaiden/asiakkaiden kohdalla. Esihenkilöillä on tärkeä rooli valvoa ja ohjata henkilökuntaansa toimimaan ohjeen mukaisesti. Henkilökunnan tulee huolehtia omalta osaltaan infektioturvallisuudesta, eikä tarttuvaa sairautta sairastava kuulu töihin. Tartuntatautilain vaatimusten mukaisesti työntekijöiden rokotussuojan tulee myös olla kunnossa.

Tavanomaiset varotoimet ovat infektioiden torjunnan perusta kaikessa ammatillisesti toteutetussa hoidossa myös asumispalveluita tarjoavissa yksiköissä. Niillä pyritään estämään mikrobien siirtyminen asukkaasta toiseen suoraan, hoitohenkilökunnan tai ympäristön välityksellä. Tavanomaisten varotoimien sisältönä on työntekijän henkilökohtainen hygienia, oikea käsihygienia, oikeat työskentelytavat, työvaatetus, oikea suojainten käyttö ja ympäristön ja välineiden puhtaudesta huolehtiminen. Niitä toteutetaan kaikkien asukkaiden hoidossa. Tavanomaiset varotoimet ovat perustana ja lisänä eri varotoimiluokissa käytettäville toimenpiteille.

2. Tavanomaiset varotoimet ja muut toimintasuositukset

2.1 Henkilökohtainen hygienia

Asukastyössä pitkät hiukset pidetään kiinni, ei käytetä sormuksia, rannekelloa tai käsikoruja. Kynnet pidetään puhtaina ja lyhyinä. Kynsilakkaa, rakenne- tai geelikynsiä ei käytetä hoitotyössä. Käsien ihorikot ja infektiot tulee hoitaa. Kun työssä käytetään työnantajan tarjoamaa työasua, sen huollosta vastaa työnantaja. Työasu pesetetään mieluiten pesulassa. Jos työvaatteita pestään työpaikalla, niiden tulee kestää pesua 60°C lämmössä. Asukastyössä käytetään lyhythihaista asua. Pitkähihaista vaatetta käytettäessä hihat kääritään kyynärpäähän asti. Työssä käytettävät jalkineet puhdistetaan säännöllisesti ja niiden pitää kestää myös eritetahradesinfektio.

2.2 Käsihygienia

Käsihygienia toteutetaan ensisijaisesti desinfioidulla kädellä. Kädet desinfioidaan EN 1500–standardin läpäisseellä alkoholipohjaisella käsihuhuhteella:

- Välittömästi ennen asukkaan koskemista ja asukaskosketuksen jälkeen
- Ennen käsineiden ja muiden suojainten pukemista ja niiden riisumisen jälkeen
- Ennen puhdasta toimenpidettä
- Hoitotoimien aikana siirryttäessä likaisemmasta puhtaampaan työvaiheeseen
- Eritekontaktin jälkeen
- Asukkaan huoneesta poistuttaessa.

Käsien desinfektiohieronta vaatii 3-5 ml käsihuhdetta ja sen tulee kestää vähintään 20 sekuntia. Käsihuhuhteita tulee olla saatavilla siellä, missä niitä käytetään: yksikön ulko-ovella, yleisissä tiloissa, asukashuoneissa ja henkilökunnan tiloissa. Jos käsihuhdetta ei voi säilyttää asukkaan huoneessa, henkilökunnan pitää kuljettaa sitä mukanaan.

Kädet pestään lämpimällä vedellä ja nestesaippualla

- Kun ne ovat näkyvästi tai tuntuvasti likaiset
  - Kun on käyty WC:ssä
  - Kun on hoidettu noro- tai Clostridioides difficile –infektiota sairastavaa henkilöä
- Kädet kuivataan kertakäyttöpyyhkeellä ja desinfioidaan pesun jälkeen.

Käsihygienian toteuttamisessa noudatetaan ohjetta [Käsihygieniaterveydenhuollossa](#) (hoito-ohjeet.fi).

2.3 Henkilösuojaimien käyttö

Työnantajan velvollisuus on osoittaa työntekijälle asianmukaiset suojaimet (TyöTL 2 luku, 8§). Työntekijällä on velvollisuus käyttää niitä ohjeistusten mukaisesti (TyöTL -4 luku, 20§). Suojaimien tarkoitus on suojata asukkaita ja työntekijöitä kosketuksen, pisaroiden ja ilman välityksellä tapahtuvilta tartunnoilta. Niillä suojataan myös työntekijöiden työasua ja käsiä likaantumiselta. Käyttämättömät suojaimet säilytetään suojassa roiskeilta, pölyltä ja tarpeettomalta koskettelulta. Suojaimia käsitellään puhtain, desinfioiduin käsin.

Suojakäsineitä käytetään vain silloin kun on mahdollista joutua kosketuksiin veren, eritteiden, kemikaalien tai likaisten pintojen kanssa. Suojakäsineitä käytetään myös, kun kosketetaan haavoja, rikkiäistä ihoa tai limakalvoja. Suojakäsineet poistetaan heti, kun niiden käyttöä vaativa työvaihe on ohi, jotta ympäröivät pinnat eivät kontaminoidu. Käsineiden käytöllä ei voi korvata käsihuuhteen käyttöä. Kätet desinfioidaan juuri ennen suojakäsineiden pukemista ja heti niiden riisumisen jälkeen. Jos työn aikana siirrytään likaiselta alueelta puhtaammalle alueelle, suojakäsineet tulee vaihtaa työvaiheiden välillä ja kätet desinfioida, esimerkiksi haavaa hoidettaessa.

Suojaesiliinaa/suojatakkia käytetään niissä tilanteissa, joissa altistutaan roiskeille tai vaatteiden tahriutumiseksi. Suojaesiliinaa käytetään seuraavissa tilanteissa: vaipanvaihdot, vuodepesu-/pesutilanteet, haavan hoito sekä suihkutusta ja suihkupuitsin huolto. Lisäksi ruoka-annoksia valmistellessa tai ruoka-annoksia jakaessa käytetään suojaesiliinaa.

Suihkutustilanteissa suositellaan käytettäväksi kertakäyttöistä suojaesiliinaa. Jos käytetään kumisaappaita, jotka ovat yhteiskäytössä, käytetään saappaan sisällä jalan suojana esimerkiksi muovipussia. Saappaille tehdään tarvittaessa eritetahradesinfektio ja ne suihkutetaan päältä suihkutustapahtuman päätteeksi.

Suu-nenäsuojusta käytetään, kun on vaara saada veri- ja/tai eriteroiskeita, kuten nielunäytteenotto, liman imeminen, haavahoito ja hengitystieoireisen lähihoito (Pisaravarotoimet).

Hengityssuojainta (FFP-suojain) käytetään hoidettaessa mm. ilmateitse tartuttavaa potilasta.

Silmäsuojusta (esim. suojalasit tai kasvosuojain eli kasvovisiiri) käytetään kun on vaara saada veri- ja/tai eriteroiskeita silmille ja hengitystieoireisen lähihoidossa ([pisaravarotoimet](#)).

Silmäsuojukset suojaavat myös sivulta tulevilta roiskeilta.

Suojaimet puetaan järjestyksessä: käsihuuhte, esiliina, suu-nenäsuojain (tarvittaessa), käsihuuhte, suojakäsineet

Suojaimet riisutaan järjestyksessä: käsineet, käsihuuhte, esiliina (jos käytössä), käsihuuhte, suu-nenäsuojain, käsihuuhte. Katso ohje: [Kosketusvarotoimet ja henkilösuojainten pukeminen.pdf](#)

2.4 Oikeat työskentelytavat

Kaikessa työskentelyssä noudatetaan aseptista työjärjestystä eli edetään puhtaasta likaiseen. Asukkaan/asiakkaan sijoittelun avulla voidaan estää mikrobien ja infektioiden siirtymistä potilaasta toiseen. Infektiotautia sairastavat sekä moniresistentin bakteerin -kantajat sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan omiin huoneisiin tai omiin kohortteihin. Samoin jos asukas/asiakas

tahraa ympäristöään eritteillään, eikä huolehdi henkilökohtaisesta hygieniastaan tai ei noudata annettuja ohjeita, hänet sijoitetaan yhden hengen huoneeseen.

Pistävät ja viiltävät välineet, neulat. Teräviä ja kontaminoituneita instrumentteja, neuloja, haavakyyrettejä ja veitsiä käsitellään huolellisesti tapaturmien välttämiseksi. Turvaneuloja/-kanyyleita ym. turvavälineitä käytetään aina kuin niitä on saatavilla. Viiltävä ja pistävä jäte kerätään yksiköissä kaupallisiin erityis- ja särmäjäteastioihin ja astiaa pidetään lähellä työskentelypistettä niin, että kertakäyttöiset pistävät ja viiltävät välineet voidaan laittaa sinne suoraan käytön jälkeen. [Erityis- ja särmäjäteastiat Varhassa](#)

WC:n istuimen kansi tulee olla alhaalla huuhdeltaessa. Asukas tai asiakas ei saa istua istuimella huuhtelun aikana. Kannen sulkemisella ehkäistään aerosolin myötä ulosteperäisten bakteerien leviäminen ympäristöön.

2.5 Ympäristön puhtaudesta huolehtiminen ja siivous

Erite- ja veritahroiin liittyy suurin ympäristön aiheuttama tartuntavaara. Ne tulee poistaa heti, kun ne on havaittu.

Eritetahrat poistetaan välittömästi niiden syntymisen jälkeen ja se kuuluu jokaisen tehtäviin. Eritetahra imeytetään ja pinta desinfioidaan (Oxivir Excel 4,5%, Oxivir Plus 3,5% tai kloori 500 ppm -käyttöliuos). Desinfektioaineen vahvuus eritetahrassa ei saa olla matalampi kuin tautikohtaisen eristyksen vaatima pintadesinfektioaineen vahvuus. Katso hoito-ohjeet: [Eritetahradesinfektio](#)

Eritetahradesinfektio –ohje ja tarvittavat välineet säilytetään kaikkien työntekijöiden saatavilla. Riittävän tiheä käsihygienian toteutus on tärkeää myös ympäristön puhtauden kannalta.

WC- ja pesutilojen puhtauteen kiinnitetään erityishuomiota. Suihkutuolit ja –sängyt puhdistetaan jokaisen käyttäjän jälkeen desinfioivalla puhdistusaineella. Kertakäyttöiset pistävät ja viiltävät välineet pannaan käytön jälkeen välittömästi asianmukaisesti erityis- ja särmäjäteastioihin. Monikäyttöiset välineet huolletaan niille sopivalla tavalla. Yhteiskäytössä olevat hoitovälineet desinfioidaan käyttäjien välillä.

2.6 Asuinhuoneiden ja yhteiskäytössä olevien tilojen puhtaudesta huolehtiminen

Asukkaiden yksityiskäytössä olevat tilat siivotaan yksikössä sovittua siivoustiheyttä noudattaen. Eritetahrat tulee kuitenkin puhdistaa välittömästi, kun ne havaitaan.

Suosittelava siivoustiheys:

1 hengen asukashuone (1h huone omalla wc:llä) siivotaan heikosti emäksisellä pesuaineella ja wc-/suihkutila desinfektioaineella huolellisesti 1-2 kertaa viikossa ja tarvittaessa useammin.

Bidee-käsisuihkunpää liotetaan desinfektioaine-käyttöliuoksessa 1 kertaa viikossa.

Kahden tai useamman hengen asukashuone siivotaan 1-2 kertaa viikossa, huoneen kosketus- ja tasopinnat siivotaan yleispuhdistusaineella päivittäin (7 x viikko) ja wc/suihkutila päivittäin desinfektioaineella. Bidee-käsisuihkunpää liotetaan desinfektioaine-käyttöliuoksessa päivittäin.

Mikäli kahdella asukashuoneella on yhteinen wc, niin wc siivotaan päivittäin (7 x viikko) desinfektioaineella ja tarvittaessa useammin. Bidee-käsisuihkunpää liotetaan desinfektioaine-käyttöliuoksessa päivittäin (7 x viikko).

Yleisten tilojen lavuaarit pestään yleispuhdistusaineella päivittäin (7 x viikko). Asukkaiden yhteiskäytössä olevat wc-tilat siivotaan päivittäin. Yhteissuihkutilat siivotaan niinä päivinä, kun tila on käytössä. Desinfektioaine (esim. Oxivir Excel 4,5%, Oxivir Plus 3,5%, Kloori 500 ppm).

Huoneen siivouksessa käytetään huonekohtaisia siivousvälineitä tai siivousvälineet desinfioidaan käytön jälkeen (esim. desinfektioaineella tai lämpödesinfektioilla).

Yhteiset tilat esim. ruokasalin pöydät ja tuolit pyyhitään käytön jälkeen yleispuhdistusaineella. Ennen pyyhintää tehdään tarvittaessa eritetahradesinfektio.

Tartuntatautiepideemioiden aikana käytetään desinfioidavaa puhdistusainetta yhteisten tilojen kosketuspintojen puhdistamiseen päivittäin. Desinfektioaineen vahvuus tarkistetaan tautikohtaisesta ohjeesta.

Kosketuspintoja ovat esimerkiksi ovenkahvat, valonkatkaisimet, tukikaiteet, yhteiskäytössä olevien WC –tilojen pinnat, tuolien käsinojat, kaukosäätimet, keittiössä käytettävien laitteiden käyttöpaneelit, katkaisijat ja kaappien ovien vetimet.

Siivousvälineiden tulee olla puhtaita ja hyväkuntoisia. Puhdistus- ja desinfektioaineista tulee valmistaa käyttöliuokset ohjeen mukaan puhtaisiin pulloihin ja niiden säilyvyysajat pitää huomioida.

2.7 Pesutilojen ja saunan puhtaus

Pesutiloissa ei tule säilyttää pyyhkeitä, tai asukkaiden henkilökohtaisia pesuaineita eikä muita tarvikkeita kuten kampeja, harjoja tai partakoneita. Ne tulisi säilyttää asukkaiden huoneissa ja ottaa käytön ajaksi mukaan pesutiloihin. Jos yksikössä on yhteiskäyttöisiä pesuaineita, niiden tulee olla pumppu- tai dispenser- pakkauksessa.

Saunassa käytetään kertakäyttöisiä laudeliinoja. Suihkutuoli desinfioidaan asukkaiden välillä (esim. Oxivir Excel Foam, Oxivir Excel 4,5%, Oxivir Plus 3,5%, Erisan Oxy+) Hoitaja käyttää käsihuuhdetta, suojakäsineitä, saappaita ja suihkuesiliinaa. Katso kohta Suojaimien käyttö.

Saunotuksen jälkeen lauteet huuhdellaan vedellä ja annetaan saunan olla vielä päällä noin tunnin yli 60 asteessa. Pesutilan kosketuspinnat, suihkutuuoli ja suihkusänky desinfioidaan asukkaiden/asiakkaiden välillä ja lattia pestään päivän päätteeksi desinfioidavalla aineella (esim. Oxivir Excel Foam, Oxivir Excel 4,5%, Oxivir Plus 3,5%). Jos käytetään klooria, pesutilan lämpötilan pitää olla alle 40 astetta työturvallisuussyistä. Klooria ei tule käyttää lääkinnällisten laitteiden kuten suihkutuuolit, suihkupitsit, desinfiointiin.

2.8 Hoitovälineiden puhtaudesta huolehtiminen

Jos yksikköön hankitaan yhteiskäytössä olevia terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita, hankinnassa tulee huomioida näille tarvikkeille laissa asetetut vaatimukset. Välineitä hankittaessa tulee huomioida puhdistettavuus ja huollon saatavuus.

Välineiden, jotka läpäisevät ihon tai limakalvon tulee olla steriilejä. Suositellaan tilaamaan välineiden huolto asiantuntevasta välinehuoltoyksiköstä tai käyttämään steriilejä kertakäyttövälineitä. Kertakäyttövälineitä ei saa steriloida uudelleen.

Yhteiskäytössä olevien laitteiden ja tarvikkeiden tulisi olla vähintään desinfioitavissa yksikössä helposti toteutettavaa menettelyä käyttäen. Instrumenttien huollossa tulee huomioida niiden käytössä vaadittava puhtaustaso: välineen tulee olla käyttötarkoituksen mukaan puhdas, desinfioitu tai steriili sen mukaan, kuinka suuri infektoriski välineen käyttöön liittyy. Lääkinnällisten laitteiden puhdistukseen tai desinfektioon tulee käyttää laitteelle soveltuvaa CE-merkittyä tuotetta. Jos terveydenhuollon laitteen tai tarvikkeen käytössä havaitaan vaaratilanne, sen käyttö tulee välittömästi lopettaa ja tehdä Valviran vaaratilanneilmoitus.

Asukkaan käyttöön pitkäaikaislainatut apuvälineet ja laitteet huolletaan ja puhdistetaan apuvälineen lainaajan antamien ohjeiden mukaisesti. Apuväline palautetaan lainaamoon huolellisesti puhdistettuna. Liikkumisessa ja asukassiirroissa käytettävien apuvälineiden kädensijat on hyvä puhdistaa päivittäin. Asukkaiden omia välineitä ja laitteita puhdistetaan ja huolletaan niiden käyttö- ja huolto-ohjeiden mukaisilla menettelyillä. Viriketoiminnassa ja kuntoutuksessa yhteisessä käytössä olevat välineet (esim. pallot, nauhat ym.) puhdistetaan niille soveltuvalla menettelyllä aina käytön jälkeen.

2.9 Hygienia pyykkien käsittelyssä

Yksiköt, jotka kuuluvat tekstiilihuoltopalvelusopimuksen piiriin noudattavat laitostekstiiliohjeita. Likapyykki laitetaan suoraan pyykkipusseihin, pyykkiä ei esikäsitellä eikä huuhdota osastolla. Märät pyykki kiedotaan kuivan sisään ja valuvat laitetaan ensin pieneen muovi-/roskapussiin ja tämä laitetaan normaaliin pyykkipussiin. Likapyykkiä ei lajitella eikä yhdistellä pyykkipussista toiseen. Infektiopyykki käsitellään eristysohjeiden mukaisesti.

Vuodevaatteet suositellaan pestäväksi pesulassa. Likaisten vuodevaatteiden keräämiseen suositellaan käytettäväksi kannellista pyykkisäkkitelinettä. Hoitolaitoksen vaatehuoltoa varten tulisi olla oma huoltohuone, jossa puhdas ja likainen puoli on eroteltavissa. Huoltohuoneessa pitää olla saatavilla käsihuuhdetta ja tarvittaessa muita suojaimia (kertakäyttöinen esiliina, suun- ja kasvosuojus ja suojakäsineet). Yksiköissä käytetään laituskoneita. Pestävä pyykki kerätään huoneesta pyykkikoriin ja viedään sieltä suoraan koneeseen. Moniresistentin mikrobin kantajan pyykki pestään omana koneellisenä.

Vältetään kontaminoimasta puhdasta pyykkiä. Kätet desinfioidaan ennen puhtaan pyykin koskettamista. Pyykinpesukone puhdistetaan ja huolletaan valmistajan ohjeiden mukaisesti. Koneen käyttäminen mahdollisimman kuumalla ohjelmalla säännöllisesti esim. kerran kuukaudessa ilman pesuainetta auttaa puhdistamaan sen pesuainejäämistä.

2.10 Ruokahuollon hygienia asumispalveluyksikössä

Onnistuneen ruokahuollon perusedellytykset ovat puhtaat kätet, astiat ja käsittelyvälineet, siisti työympäristö ja elintarvikkeiden säilytys suojattuna oikeassa lämpötilassa.

Ruokahuoltoon osallistuvalla ei saa olla tarttuvaa tautia, käsissä suojaamattomia haavoja, koruja, rakennekynsiä tai vastaavia. Käsihuuhde on hyvä sijoittaa niin, että jokainen keittiötilaan tulija voi helposti desinfioida kätensä ennen keittiön pintojen koskemista. Kätet pestään huolellisesti ennen elintarvikkeiden käsittelyä. Pakkaamattomien elintarvikkeiden käsittelyssä suositellaan kertakäyttöisten suojakäsineiden käyttöä. Käsineet vaihdetaan tarvittaessa, niillä ei kosketella muita pintoja kesken työn. Ruuan valmistuksessa ja jaossa suositellaan käytettäväksi esiliinaa.

Keittiötilan ja laitteiden puhdistamisesta ja huollosta sekä jätehuollosta on hyvä olla oma suunnitelma, jonka noudattaminen kuuluu kaikille tilassa työskenteleville. Jääkaapin lämpötilaseuranta on osa omavalvontaa.

Keittiössä tulee käyttää vain tähän tarkoitukseen varattuja puhdistusvälineitä, jotka säilytetään niille varatussa paikassa. Värikooodaus on hyvä menettely, jolla esim. astioiden ja altaiden pesuun tarkoitetut harjat voidaan erottaa toisistaan. Siivouspyyhkeiden ja -harjojen kuntoa tulee seurata ja vaihtaa tarvittaessa.

Jos yksikön asukas sairastaa tarttuvaa sairautta, hänen ruokailunsa on syytä järjestää omassa huoneessa tartuntariskin aikana. Käytetyt astiat voidaan pestä koneessa tavanomaisesti. Epidemian aikana yhteisruokailusta on suositeltavaa väliaikaisesti luopua. Asukkaan käsien desinfiointia ennen ruokailutilaan tuloa tulee huolehtia. Suositellaan, että kaikki yhteiseen ruokailutilaan tulevat desinfioidut kätensä ennen ruokailua. Asukasta autetaan, ellei hän voi desinfiointia itse toteuttaa.

Näkökulmia sosiaalihuollon palvelujen turvallisuuteen -oppaassa (2017) ympärivuorokautista asumispalvelua antavia yksiköitä ohjataan riskienhallinnassa ja omavalvonnan toteutuksessa. Oppaassa on ohjeistusta myös hygieniaan liittyvissä asioissa (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-895-1>)

3. Varotoimitilanteet ja moniresistentin mikrobin kantajan hoito

Palveluasumisyksikkö on asukkaan koti, jossa tartuntavarotoimia käytetään vain painavasta syystä ja toimet suunnitellaan yksilöllisesti. Henkilökunnan, asukkaiden ja yksikössä vierailevien käsihygienian huolellinen toteutus on tartuntojen torjunnan kannalta erityisen tärkeää.

3.1 Moniresistenttien mikrobien eli antibiooteille vastustuskykyisen mikrobin kantajuus

- Asukas saa liikkua yleisissä tiloissa ja osallistua yhteisiin tapahtumiin.
- Moniresistentin mikrobin kantajan huone siivotaan 1-2 kertaa viikossa, riskinarvion perusteella tarvittaessa useammin (esim. eritteillä tuhriva asukas kosketuspinnat ja WC-tila suositellaan siivottavaksi päivittäin).
- Katso mikrobikohtaiset ohjeet: [Antibiooteille vastustuskykyisen bakteerin kantaja pitkäaikaishoidon ja tehostetun palveluasumisen yksiköissä](#)

3.2 Influenssa ja muut hengitystieinfektiot

- Paras ehkäisykeino: kaikki asukkaat ja yksikössä työskentelevät sekä vierailevat ottavat vuosittain influenssarokotteen
- Asukasta suositellaan pysymään omassa asunnossa/huoneessa oireiden ajan, myös ruokailut omassa asunnossa/huoneessa. Konsultoi herkästi hygieniahoitajaa.
- Konsultoi hygieniahoitajaa näytteenotosta ja varotoimien kestosta
- Asukkaan asunnossa työskenneltäessä toimitaan tavanomaisten varotoimien lisäksi pisaravarotoimien periaatteiden mukaisesti: käytetään suunenäsuojusta, silmäsuojainta sekä lähihoidossa suojakäsineitä ja suojatakkaa/esiliinaa
- Kosketuspintojen päivittäistä desinfiointia (esim. kloori 500 ppm, Oxivir Excel Foam, Oxivir Excel 4,5%, Oxivir Plus 3,5% suositellaan

- Katso: [Influenssan torjunta ja epidemian rajaaminen sairaalassa ja ympärivuorokautisen hoidon yksiköissä](#)

Kaikissa näissä tilanteissa suositellaan pyykkien pesua omina koneellisinaan. Roskat suositellaan pakkaamaan roskapussiin asukkaan asunnossa ennen sopivaan jätejakeeseen vientiä.

Lisätietoa hoito-ohjeissa: [Eristyshuoneen siivous kosketusvarotoimin](#)

3.3 Vatsataudit

- Oksennus-ripuli –taudin yleisin aiheuttaja on erityisen herkästi leviävä norovirus.
- Noroa epäiltäessä asukasta suositellaan pysymään omassa asunnossa/huoneessa oireiden ajan ja ainakin kaksi vuorokautta oireiden loputtua, myös ruokailut omassa asunnossa/huoneessa. Konsultoi herkästi hygieniahoitajaa.
- Hoitotoimissa käytetään suojakäsineitä, suunenäsuojusta ja suojatakia.
- Ennen oireisen henkilön asunnosta poistumista kädet pestään huolellisesti ja käytetään käsihuhdetta.
- Virusripuliepidemian aikana käytetään tartuntavaaran vähentämiseksi päivittäiseen asunnon siivoukseen klooriliuosta (1000 ppm) tai peroksygeeni-liuosta (esim. Oxivir Excel 4,5% tai Oxivir Plus 3,5%). Asunnon kosketuspinnat tulee pyyhkiä kahdesti päivässä.
- Konsultoi hygieniahoitajaa näytteiden otosta, tilanteen seurannasta ja varotoimien kestosta
- Katso: [Norovirus-epidemia](#)

3.4 Clostridium difficile

- Yleisin antibioottiripulin aiheuttaja, ripuli voi alkaa viikkojakin antibioottihoidon jälkeen
- Voidaan tunnistaa ripuliulosteesta otetulla näytteellä
- Asukasta suositellaan pysymään omassa asunnossa/huoneessa ripulioireiden ajan ja ainakin kaksi vuorokautta oireiden loputtua, myös ruokailut omassa asunnossa/huoneessa. Konsultoi herkästi hygieniahoitajaa.
- Sairauden kestoa ja uusiutumista pyritään rajoittamaan huolehtimalla asukkaan käsien pesusta WC-käyntien jälkeen ja ennen ruokailuja sekä huolehtimalla pito- ja vuodevaatteiden puhtaudesta.
- Hoitotoimissa käytetään suojakäsineitä ja suojaesiliina/-takkia, suunenäsuojusta käytetään roiskevaara –tilanteissa
- Käsihygienia: huolellinen käsien pesu ja kuivaus, sen jälkeen käsihuhde.
- Kosketuspintojen puhdistaminen ja lisätiedot, katso: [Antibioottiripuli ja sen hoito](#)

4. Hoitoon liittyvien infektioiden seuranta ja torjunta sekä epidemioiden hallinta

4.1 Hoitoon liittyvät infektiot

Tartuntatautilain perusteella terveyden- ja sosiaalihuollon toimintayksiköiden tulee seurata hoitoon liittyviä infektioita ja ryhtyä toimenpiteisiin niiden ehkäisemiseksi. Laki koskee niin julkisia kuin yksityisiäkin toimijoita. Hoitoon liittyvistä infektioista tulee antaa tietoa alueella toimiville torjuntatyöstä vastaaville tahoille. Hoitoyksikössä tulee olla oma infektioidentorjuntayhdyshenkilö, joka seuraa yksikön infektio-tilannetta ja ilmoittaa infektiot tarvittaessa.

Hoitoon liittyviksi infektioiksi katsotaan kaikki ne infektiot, jotka ovat saaneet hoitoyksikössä alkunsa ja joita ei voida osoittaa muussa yksikössä tai kotihoidossa alkaneiksi. Hoitoon liittyvien infektioiden esiintyvyyttä seurataan toistaiseksi poikkileikkaus- eli prevalenssitutkimuksin. Varhassa on käytössä myös RAI-seuranta. [Hoitoon liittyvät infektiot ja seuranta](#)

4.2 Hoitoon liittyvien infektioiden ehkäisy

Yleisimpiä palveluasumisyksikössä alkavat hoitoon liittyvät infektiot ovat:

- Virtsatieinfektiot
- Hengitystieinfektiot
- Vatsataudit
- Ihoinfektiot
- Antibioottiripuli

Käsihygienian ja muiden varotoimikäytäntöjen lisäksi hoitoon liittyvien infektioiden torjunnassa huomioitavia asioita

4.2.1 Virtsatieinfektioiden ehkäisyn periaatteita:

- Virtsakatetri on infektion riskitekijä, joten katetrin käytölle tulee olla syy ja suunnitelma.
- Virtsakatetria ei laiteta ilman lääketieteellisiä perusteita. Urinaali voi olla vaihtoehto (painehaavapotilaalla).
- Katetripotilaan hyvä genitaaliseudun hygienia.
- Asukkaan/asiakkaan riittävä nesteytys.
- Atrofisen vaginiitin (emättimen seinämien ohentuminen estrogeenitasojen laskun seurauksena) hoito.
- Kuumeiset katetripotilaan virtsainfektioepäilyt tutkitaan ja hoidetaan.
- Oireetonta bakteriuriaa ei etsitä eikä hoideta.

4.2.2 Keuhkokuumeiden ehkäisy:

- Aspiraation ehkäisy asentohoidolla, ruokailussa avustamisella ja suun puhdistamisella ruokailun jälkeen.
- Suuhygieniä, hampaiden hoito.
- Influenssa- ja koronarokotukset sekä pneumokokkrokotukset niille, joille se on aiheellinen.

4.2.3 Ihoinfektioiden ehkäisy:

- Painehaavojen ehkäisy.
- Jalkojen ihon suojaaminen ihorikoilta.
- Kynsien pitäminen lyhyinä ja puhtaina.
- Kaatumisten ehkäisy.

4.2.4 Clostridioides difficilen (antibioottiripulin) ehkäisy:

- Antibioottien asianmukainen käyttö (indikaatiot ja kestot).
- Cl. difficilen tunnistaminen ripulin syynä ja hoidon aloitus.

4.3 Epidemian tunnistaminen

Nopea reagointi (varotoimet, yhteydenotto infektioidentorjuntayksikköön tai alueen hygieniahoitajaan lisäohjeiden saamiseksi) on tärkeää epidemian alkaessa. Noro -viruksen

aiheuttama vatsatauti ja influenssa ovat yleisimmät hoitolaitoksissa epidemioita aiheuttavat sairaudet. Ensimmäisen tapauksen tunnistaminen on tärkeää epidemian torjunnan kannalta. Jos näistä syntyy epäily, toimi näin:

- Hoida asukas omassa huoneessaan
- Käytä hoidossa suojaimia ja hyvää käsihygieniää
- Ota asukkaasta tilanteeseen sopivat näytteet
- Konsultoi hygieniahoitajaa

Jos yksittäistapaus johtaa epidemiaan, aloita tapausten rivilistaus, johon merkitään ylös sekä asukkaiden että henkilökunnan keskuudessa esiintyneet tapaukset. Epidemian leviämisen ehkäisemiseksi ei ole viisasta järjestää osallistumisia yhteistilaisuuksiin niistä yksiköistä, joissa epidemia on käynnissä. Vierailijoille on hyvä ilmoittaa yksikössä käynnissä olevasta epidemiasta ja siihen liittyvästä tartuntavaarasta ja suojautumistoimista. Kaikille vierailijoille on syytä opastaa käsihygienian toteutus yksikköön tullessa ja sieltä lähdettäessä sekä painottaa sitä, ettei yksikössä tule vierailia oireisena.

[Epidemiapotilaan ilmoittaminen Varhassa](#)

Lisätietoa

Varhan hoito-ohjeet ammattilaisille: [Hae kaikista ammattilaisten ohjeista | Hoito-ohjeet.fi](#)

Hoito-ohje: [Suositus hoitoon liittyvien infektioiden torjunnasta Varsinais-Suomen hyvinvointialueella](#)

Health-care associated infections. European Centre for Disease Prevention and Control
. [Healthcare-associated infections](#)